Год. II Брой 47 Силистра, 4 Февруарий 1932 3 лей Брой

ПРОБУДА

Седмиченъ вестникъ за политика, стопанство и култура
„PROBUDA" ziar săptămânal
Урежда редакционенъ комитетъ. Отговоренъ редакторъ П. АТАНАСОВЪ
Годишенъ абонаментъ 150 лей. За странство 300 лей. Обявления по споразумение
Redacţia şi Administraţia Tipografia „PROGRESUL" Silistra

ШИЛО

Недялкя дѣдо Дичо седна на чардака предъ дюкяна, седна пакъ, изпухтѣ се съ чушкитѣ и пакъ почукатъ си Рада:

—Седни тукъ при мене, Радо, да ми помогнешъ да нацепимъ малко дикъ!

Рада седна, дѣдо Дичо й подаде шилото, та почна да цепи. Дѣдо Дичо гледа пода око, какъ Рада цепи диката . . . гледа я, гледа, па я пита:

—Лесно ли се цепятъ, Радо?

—На лесно, дѣдо!

—А по лесно ли е отъ шило, отколкото отъ ръка?

—На лесно!

—А защо е по лесно?

—Е, па отпръ е, па си лесно дѣдо, каквото не виждашъ!

—Хм, лесно ли! . . четешъ . . право напаметъ дѣдо си лесно! . . па и гората сѣ тоя, Радо, . . . и тѣ се двоятъ като клѣтъ нѣкое шило помежду чи! . . . дигатъ се, двоятъ . . . рачкатъ се, рачкатъ се, па сѣкатъ чи . . . всичкото чи сила сѣкатъ по вѣтъра! . . . Боля ли, па вѣтъра!

Рада въздиша изъ дълбоко сърдце.

Бодло

Саситѣ и какъ тѣ защищаватъ своитѣ малцинствени права

Саситѣ по народность сѫ немци, а по религия протестанти. - Населяватъ южна Трансилвания и въ компактна маса живѣятъ по горното течение и притоцитѣ на рѣката Мурешъ. Заселили се въ тѣзи земи въ средата на 12-то столѣтие (1146—1161) по покана на унгарския кралъ Гейза II, който ги повикалъ отъ Фландрия, долни и срѣдни Рейнъ, като имъ далъ права, съ какъвто мѣстното население не се е ползувало. Тѣ сѫ имали право на свободна поземлена собственость и частно право на пълно самоуправление.

Тѣзи си права тѣ ревниво сѫ пазили презъ всичкото време на унгарско владичество надъ тѣзи мѣста и сѫ биле презъ всичкитѣ времена въ връзка съ общо нѣмската култура. Това ги е направило да бѫдатъ винаги твърде чувствителни къмъ посѣщенията надъ правата имъ и всѣкога единодушни въ водене борбитѣ за запазването имъ.

Следъ като останали въ границитѣ на Ромъния, тѣ имали и опитъ за водене борба за запазване на малцинствени права и заговоръ за да бѫдатъ тѣзи борби резултатни. Поради това, тѣ още първитѣ години отъ като останали подъ властьта на Ромъния, се явили най добре организираното малцинство и най смислено поведоха борби за запазване на придобити права и разширението имъ. Изъ тѣхната срѣда изхожда и първия държавенъ подсекретаръ на малцинствата г-нъ Рудолфъ Брандшъ.

Въ последно време тѣ забелязватъ, че въ учрежденията, които обслужватъ тѣхъ, числото на чиновницитѣ ромъници да се увеличава все по-вече и по-вече. Тѣ смѣтатъ, че въ тѣзи учреждения чиновницитѣ ще трѣбва да бѫдатъ отъ тази народность, отъ каквото е и населението, което обслужватъ, или поне, чиновницитѣ по народность да бѫдатъ пропорционално на народностьта на населението. Тѣ не отричатъ правото и на ромъници чиновници въ учрежденията по тѣхнитѣ мѣста, защото тамъ има да живѣятъ и ромъни, но тѣ не могатъ да се помирятъ съ факта, че въ тѣзи учреждения числото на чиновницитѣ ромъници да се увеличава до размѣри за да бѫдатъ изтикани отъ учрежденията чиновницитѣ саси.

Този въпросъ занимава твърде живо тѣхнитѣ водители и областния имъ комитетъ, въ който влизатъ представители отъ всички мѣстни организации, решава да занимае съ него държавния подсекретаръ. За тази цель областния комитетъ пише изложение, снабдено съ необходимитѣ факти, въ което застжпва гледището, че чиновницитѣ въ мѣстнитѣ учреждения по народность трѣбва да сѫ пропорционално на народностьта на самото население. Като сочатъ факти, че този принципъ не се спазва за тѣхнитѣ мѣста настояватъ да бѫде поправена сторената по отношение на тѣхъ неправда, като се изравни числото на чиновницитѣ отъ тѣхната народность.

Държавния подсекретаръ г-нъ Рудолфъ Брандшъ се отзовалъ на тѣхното изложение, като имъ пратилъ писмено о т г о в о р а си, който по сетне става и публично достояние. Въ този си отговоръ г-нъ държавния подсекретаръ казва че тѣ не могатъ да заематъ мѣста и да се чувствуватъ тѣй, както сѫ биле презъ времето на Австрийската монархия. Повтатъкъ той се мѫчи да оправдае факта, за намаление числото на чиновницитѣ отъ тѣхната народность. Следъ това той обещава да направи онова, което силитѣ и авторитета му, като държавенъ подсекретаръ, позволяватъ.

Областния комитетъ е обнародвалъ своя отговоръ, въ който заявява, че е доволенъ отъ отговора на г-на държавния подсекретаръ.

Това правятъ Саситѣ въ защита на само свое право. Възможно е да не се увеличи числото на чиновницитѣ отъ тѣхната народность въ учрежденията, въ процентъ както тѣ искатъ, но съ сигурность може да се предположи, че този процентъ нѣма да бѫде намаленъ. Нѣма да бѫде намаленъ той, защото задъ него стои едно будно малцинство, което ревниво пази своитѣ права и не се страхува да ги изисква публично предъ обществено мнение въ Ромъния. Такова малцинство нѣма никога да се върне назадъ по права.

Какъ стои този голѣмъ въпросъ за насъ, българското малцинство, и какво правимъ за да бѫде той правилно разрешенъ, като се запазятъ правата на за пропорционално участие въ учрежденията, които обслужватъ българското население?

НА ДАЛЕЧНИЯТЪ ИСТОКЪ

Повече отъ 6 месеца минаха откакъ съветътъ при Общ. на Народитѣ посредничи за споразумение между Япония и Китай въ Манджурия и отстранение призрака на новата война. Положението се менѣше почти всѣкидневно. Ту едната, ту другата страна се показваше недоволна, докато най—после се реши изпращането на анкетна комисия. Решение се взе, обаче комисията все още не е заминала. Девѣтъ бивши се страни оттеглиха войскитѣ си, но Манджурия остана фактически Японска.

Подъ предлогъ, че живота на японскитѣ поданници въ гр. Шангай е застрашенъ отъ противояпонскитѣ китайски организации, Япония изпрати военни параходи тамъ. Това обезпокои веднага Американскитѣ Съединени Щати и Англия. Часть отъ града Шангай и пристанището му сѫ международни, а по право тѣхни; а останалото е подъ китайско управление. На 27 Януарий японскитѣ консулъ въ Шангай връчи ултиматумъ на кмета, че ако до сутрѣшната не бѫдатъ разтурени противояпонскитѣ организации, не престане бойкота на Японскитѣ стоки и не се взематъ мѣрки за гарантиране живота на японскитѣ поданници, морскитѣ военни власти си запазватъ свобода на действие.

Още на другия день се дебаркиратъ войски, почна се аеропланна бомбардировка и се изгаря китайското предградие Шапей. Временното примирие е нарушено, Китай счита територията си за напълно погазена. Тя протестира предъ Съвета на Общ. на Народитѣ иска защита на погазенитѣ й права по чл. 10 и 15 по устава на Обществото, а същевременно се готви за война. Нѣщо повече формалното обявяване на войната отъ нейна страна се счита за решено, и се очаква само съобщението. Генералъ Чианъ Кай Секъ е поискалъ телеграфически съдействието на всички провинциални войски. Въ телеграмата си

той казва: „Колкото повече търпимъ, толкова по-дръзки стават Японцитѣ. Съдбата на Китай е въ опасность. Всѣки съ чувство на патриотизъмъ не би могълъ повече да понася Японското потисничество. Дойде моментътъ, въ който правителството и войската трѣбва да повдигатъ борба за защита на народната честь и съществуването на китайския народъ. Решени сме да се биемъ, да понесемъ всички жертви, но нѣма да се подчинимъ на Японцитѣ, които погазиха добросъвестността и разрушиха свѣтовния миръ“.

Усложнението настава. Китайски войски отъ много мѣста сж отправени къмъ Шанхай. Нови военни Японски параходи сж пристигнали сжщо тамъ. Часть отъ флотата на Северо Американскитѣ Съединени Щати е на пжть за Шанхай. Сигурно е, че и англичанитѣ не ще останатъ назадъ.

По поводъ законопроекта за организиране на лозарството

Министерството на земледѣлието е придружило законопроекта за организиране на лозарството съ мотивитѣ, които сж предизвикали създаването му.

Свѣтовната стопанска криза, която се шири въ всички отрасли на стопанството, здраво е обхванала въ своитѣ костелливи ржце лозарството и не само не му дава да се развива, но подрани основитѣ му и го руши. Лозарството на много мѣста е престанало да бжде източникъ за прехрана и обширни пространства засадени съ лози сж изоставени отъ стопанитѣ имъ, защото съ доходитѣ, които се получаватъ отъ тѣхъ не моагатъ да се плащатъ разноскитѣ по обработването имъ.

Въ много страни, произведенитѣ отъ гроздето спиртни напитки сж се увеличили, а консумацията навсѣкжде е намалѣла въ последнитѣ години.

Специално за Ромжния е казано, че следъ опищоженето на лозята отъ филоксерата по хълмоветѣ на предпланинитѣ на Карпатитѣ, които лози биле гордость за ромжнското лозарство по добрекачественния плодъ, който се получавалъ отъ тѣхъ, тѣ не биле подновени, защото давали малко плодъ. Лозарството спѣвало по долинитѣ за да има много плодъ за смѣтка на хубавия плодъ, като съ това се компрометирало въ голѣма степень лозарството въ Ромжния.

Сега министерството за да спре засаждането на нови пространства съ лози, създава този законъ и облага съ данъкъ отъ 50.000 лей всѣки хектаръ или часть отъ хектаръ засадени съ лозе. Само това е достатъчно да спре засаждането на лози. А въ насъ още и половината отъ опищоженитѣ отъ филоксерата лози не сж подновени. Мѣстното население въ миналото е намирало свои помжнъкъ въ лозята на тѣзи мѣста. То и за бждаще не е загубило вѣрата, че отъ тамъ ще изкарва прехрана, колкото и оскждна да е тя. Съ този проектъ, щомъ стане законъ, му се отнема възможностьта да подновя лозята си, а съ това му се отнема и източника за прехрана.

Съ закона, едвали ще се облекчи положението на голѣми и малки лозари, защото цѣната на гроздето и неговитѣ продукти не зависи само отъ производството въ насъ, но отъ производството въ всички страни, въ които вирѣе лозата. Ако се произвежда само за вжтрешна консумация, тогава, увѣряватъ, би настанало сжо искуствено повишение на цѣнитѣ, но това би било само въ вреда на страната.

Въ насъ, когато се говори за организиране на лозарството, се

Проектъ за законъ за организиране на лозарството

Въ министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти е изработенъ проектъ за законъ за организиране на лозарството. Проекта е разпратенъ до земледѣлскитѣ камари за да дадатъ мнение за него компетентнитѣ тамъ лица, като укажатъ какви промѣни и нововъведения трѣбва да се направятъ въ проекта.

Съ проекта се цели да се ограничи, дори да се спрѣ, засаждането на нови пространства съ лози. Въ членъ 5 отъ проекта се предвижда 50.000 лей годишенъ данъкъ за всѣки хектаръ или часть отъ хектаръ засаденъ съ лозе следъ влизането въ сила на закона.

Отъ този данъкъ се освобождаватъ:

1) Когато се попълватъ липситѣ въ засадени вече лози.

2) Когато се подмладяватъ или се замѣстватъ едни сортове съ други на мѣста засадени вече съ лозе.

3) Лозята, които ще се подновяватъ до 31 декемврий 1935 год. измръзнали презъ 1928 и 1929год и.

4) мѣстата паголенни презъ пролѣтьта на 1932 г.

При всички други случаи данъка ще се плаща, когато се засаждатъ нови пространства лоза.

При всички случаи на засаждане, било при попълване липса, било при подновяване, или нови саждания, стопанина нѣма право да си избира сортоветѣ, които ще сажда, това прави министерството на земледѣлието. То всѣка година опредѣля сортоветѣ, които ще се сажданъ въ всѣка область и ги съобщава съ специални обявления, които се разгласяватъ най широко отъ всички органи на властьта.

Онѣзи, които засаждатъ лози безъ предварително разрешение отъ министерството плащатъ глоба до 100,000 лей на хектаръ или часть отъ хектаръ.

Наказватъ се съ глоба и онѣзи, които сж послужили съ измама за попълване или подновяване, и засаждатъ нови лози, като плащатъ отъ 1000 до 3000 лей и се спира засаждането до 6 месеци.

Отъ 5 до 25 лей плащатъ глоба за всѣка пръчка, ако се укаже, че не е засадена отъ сорта опредѣленъ отъ Министерството. Ако собственика докаже, че това се дължи на

*) Вие което сжществуватъ въ Ромжния давать на жените си Б. Пр.

И. Л. Караджале

ВЕЛИКДЕНСКИ ФАКЕЛЪ

Превелъ Г. Янджиевъ

Лейба Забалъ, хаджията въ Подеи, сврши умрѣлъ въ мисли до едва мисли, подъ сѣнника предъ дюкянчето и чакаше далавяница, който трѣбваше отдавна да пристигне: вжкендѣлъ е бавно едвъ часъ.

Дъжд е, и не твърде весела изгледите на Забаловия животъ—но, тамъ, какъвто е той сега, боленъ отъ треска, все о на едно развлечение на него, да разгледа редъ по редъ не гонитѣ по-забележителни фази . . .

Прекупвачъ, продавачъ на дребнини, самсаринъ по нѣкога може би и по-дърво, после шивачъ и изборсвачъ на петна въ една тъмна уличка отъ Йоъ всичко бѣше опиталъ той, следъ случката, която бѣ станала причина да ка загуби мѣстото на прислужникъ въ единъ голѣмъ

вапорски дюкянъ. Двама хамали бѣха смъкнали въ мазата една бъчва подъ надзора на момчето Забалъ. Неразборя се полеи помежду имъ при раздѣлянето на печалбата. Единятъ отъ тѣхъ взема едно дърво, което му бѣше на ржка и удря въ челото другаря си, който падна вашметенъ и облѣнъ въ кръвъ, на земята.

Момчето, като видѣ девашията, нададе тревоженъ викъ, но мерачецъ, минавайки край него, дигна ржка върху му . . .

Забалъ пребледня отъ страхъ. Следъ нѣколко месечно боледуване, когато се върна при господаря, мѣстото му бѣше взето.

Тогава започна тежката борба на живота, която натежа още повече следъ женитбата му съ Сура . . . Обаче тъжното умиране дошла скоро. Братъ му Сура, хаджия въ Подеи, умрѣ, и цѣлата остана на Забала, който продължи търговията на своя смѣтка.

Тукъ той се намира отъ пет годин насамъ. Има събрано хубавичко богатство въ пари и въ добри запасени неща, стока, която винаги струва пари. Отъ сиромашията Лейба се отърва, но всички сж бодри и той, и жената, и децата: блатната треска.

. . . А хората от нам и напгаджии въ Подеи . . . Обади . . . подигравки... Псувни... Обаяния за отрайно съ матрозъ . . .

Ами запазванията!

Запазването е по-долно на една развалена душа, даже и отъ удара. Това, което сега изживява Лейба повече отъ блатната треска е едно напълзване.

„А мръсенъ, гой!“ мисли си той въздишайки.

Мръсният гой е бай Георги—иждивенецъ на Карпатитѣ, който отъ дете е работилъ въ Подеи, и който, следъ като спечелилъ нѣколко пари, се върналъ въ родното си село, и тамъ, като ималъ твърде неприятна разправия.

Георги бѣше дошелъ въ дюкяна една есенна сутринь твърде умрѣлъ отъ пиянството, излѣзълъ отъ бланцата—тъй наречения той-тогава работенъ. Хаджията го прие на служба, но Георги можеше човѣкъ много грубъ, много цинисенъ . . . винаги гълчеше и мърмореше самъ изъ дюкяна. Той бѣше слуга дошъ, мързеливъ нахалникъ . . . и нрядецъ.

Единъ денъ той запалилъ баллбутата*) които съ право бѣ го сгълчала, че ще я удари въ коремъ; другъ пжть насмѣсва едно куче върху малкия Щрудъ.

Лейба видѣлъ му направи смѣтката и го изпрати. Но Георги не искаше да си отиде; той буйно претендираше че се е назрѣлъ за нѣкъде годинка. Тогава хаджията му каза че ще отиде въ общината да

разбира само за гроздето и получените отъ него спиртни напитки. И съединените дадени въ мотивитѣ къмъ проекта се отнасятъ само до консумирания спиртъ. Нищо не е казано за консумираното грозде и други, освенъ спирта, полезни продукти, получени отъ гроздето.

Знае се, че въ насъ грозде се консумира малко, а другитѣ полезни продукти, получени отъ него, още помалко се консумиратъ. А знае се, че гроздето е най хубавия плодъ, то е и най полезната храна. Съ него лѣкуватъ дори, и нѣкой вжтрешни болести. И все пакъ то не се цени достатъчно като храна отъ населението въ Ромъния.

Не се консумиратъ достатъчно и спиртнитѣ напитки получени отъ него. И за да се увеличи цената на гроздето и на спиртнитѣ напитки замисленъ законъ ограничава засаждането на нови лозя и съ това ще облекчи положението на нѣкой едри лозари, но то ще бжде въ ущърбъ на многото дребни лозари, които съ новитѣ засаждания ще подобрятъ качеството на гроздето и ще съдействуватъ за увеличение на консумацията му.

Ще продължи
Агрономъ

Условията за американска помощъ

Известниятъ американски сенаторъ Бора е направилъ следнитѣ забележителни изявления по отношение на международнитѣ задължения.

На Европа се даде единъ мораторіумъ отъ една година за да има възможность да тури въ редъ своето домакинство и изработи една стопанска програма, която да гарантира едно оздравяване на положението. Хранѣхме надеждата и очаквахме, че европейскитѣ държавници и стопанскитѣ водители ще използуватъ паузата, която бѣше започнала въ месецъ юний, за да премахнатъ всички пречки, които се противопоставятъ на процеса за оздравяване.

Какво стана обаче? Европа не предприе нищо, което е нужно за да възстанови нормалния стопански животъ. Европейскитѣ народи изразходватъ годишно четири милиарда долара за въоржжавания и нѣма никакви признаци, че тѣ възнамѣряватъ да си наложатъ какъвто и да било ограничения.

Потърсихме ли и намерихме ли европейскитѣ народи помежду си едно разбирателство, по какъвъ начинъ да се тури край на убийствената стопанска война, произлезла чрезъ неразумность, немарливость и зла воля?.

Тъкмо сега се иска отъ Америка да продължи своя мораторіумъ, да намали още сумитѣ, които има да взема отъ Европа и да направи едно ново уреждане на дълговетѣ споредъ платежната способность на всѣка отдѣлна държава. Америка е направила веднажъ това съ всички свои длъжници и е претърпѣла една загуба отъ седемъ милиарда долара.

Сенаторъ Бора заявява, че докато европейското стопанство не е турено въ редъ, той ще се противопоставя съ всички сили на всѣкакво намаление на дълговетѣ.

Той не вижда въ подобна постѣпка никакво преимущество нито за Европа, нито за Америка, нито пъкъ за свѣтовното стопанство. Ако Европа нѣма здрава стопанска програма, даже и намалението на дълговетѣ нѣма нищо да и помогне. Американскитѣ данъкоплатецъ може да поеме ново данъчно бреме само ако е убеденъ, че това ще бжде компенсирано чрезъ една мирна и здрава Европа, която ще оживи наново световното стопанство.

Полумѣрки, които освенъ това сж за смѣтка на Америка, днесъ не могатъ да помогнатъ. Едно изменение на репарационния въпросъ, само едно намаление на исканитѣ отъ Германия репарации—съ които бяха желали да спасятъ дълговетѣ на съюзницитѣ къмъ Америка—не би донесло никаква промѣна.

Даже и неспособностьта на Германия да плаща репарации не дава никакво право на длъжницитѣ на Америка да искатъ анулиране на своитѣ дългове, които и безъ това сж много намалени, защото тѣ—победителитѣ-могатъ да плащатъ.

Необходима е една пълна промѣна на системата за преценяване и третиране на изходa на войната и на нейнитѣ последствия. Не изменения, ликвидиране на досегашнитѣ репарации, да нѣма победители и победени въ Европа, а свободни и независими народи, които стоятъ далечъ отъ политическитѣ интриги и съ взаимно разбирателство и общо сътрудничество полагатъ мирно грижи за своитѣ стопанства, разрушени презъ време на войната и следъ нея. Преди всичко редъ въ Европа. Тогава само американскиятъ гражданинъ съзнавайки, че върши едно добро дѣло за себе си и за свѣта, ще се реши за едно реализиране или даже анулиране на дълговетѣ на Европа къмъ Америка.

ОСВОБОДЕНИ

Въ вестникъ „Ново единство“ брой 119 е напечатано следното съобщение: „Четемъ въ в. „Дунавица“: Кюстендилъ 28 Януарий. Въ местния апелативенъ сждъ вчера се разгледа искането на Йонъ Патония да бжде освободенъ подъ гаранция. Той миналата есенъ уби националъ царанистки водитель Христо Стефановъ, бившъ сенаторъ.

„Сждътъ слезъ половинъ часово съвещание пре искането на Йонъ Патония да бжде освободенъ срещу 20.000 лей гаранция“.

„Съобщението произведе въ града ни потресно впечатление“.

Това е краткото съобщение на вестника за голѣмото събитие, което ще настане въ Добричъ, когато се появи и започне свободно да се движи по улицитѣ човѣкътъ, който само преди нѣколко месеци безъ никакъвъ поводъ, средъ улицата уби гражданинъ, само защото е българинъ.

Този убиецъ, наверно, вече свободно се движи по улицитѣ, поздравява се весело съ мнозина отъ съгражданитѣ си, стиска имъ ръцетѣ, а възможно е да подаде ржка, съ която уби гражданинъ, и на българа. Какъ ще се срещнатъ и размиватъ тѣ съ този убиецъ и ще бждатъ ли тѣй коравосърдечни да се допосатъ до тази ржка?

Ако сждътъ за такова престжпление не е намѣрилъ за потрѣбно да го държи въ затвора, а е решилъ да бжде пуснатъ на свобода, дано се намѣри друга власть, която да пожали гражданитѣ на Добричъ и ги освободи отъ присжтствието

на стражаря да го арестува.

Георги ужасно бързо размишлявалъ въ главата си, като викалъ:

„Юда! Ти всѣка да се нахвърли върху господаря си.

На шосето, тъкмо тогава пристигна една голѣма пълна съ пжтници, Георги почна да се хвали, като казваше:

„Какво ушашия ли се, бай Лейба? . . . Ето, отивамъ си.“

И, добавяйки се до Лейба, надъ глася:

„ Чакай ме презъ нощьта на Възкресението, да си чукаме съ червени яйца, старче. . . Вчай, че ти направихъ смѣтката!“

Тогава каменитѣ пѣтници въздъхнаха.

„Да се видимъ живо здраво на Възкресение, бай Лейба!“ прибави Георги като се отдалечаваше.

Лейба кодя въ общината, посла при помощникъ-управителя да обади на пѣтницитѣ, като искаше да го чакатъ.

Помощникъ - управителя, тъкмо всее човѣкъ, първо прав „скромнитѣ“ подаръкъ донесенъ отъ Лейба, после започна да се смѣе набъбралния евреинъ и да го поднорява. Лейба горещо настоявашо, за да го накара да разбере сериозностьта на работата, какъ е важното изолирано— далечъ отъ селото, а даже и отъ шосето. Но помощникъ, съ по-сериозенъ видъ го посъветва да бжде благоразуменъ: да не споменава даже такова нѣщо за да не разбуди известника въ селото, където хората сж толкова лоши и бѣдни, желанието да ограбятъ.

По-късно, следъ нѣколко деня, единъ помощникъ, и двама войници, търсѣха Георги—подофицеръ билъ въ нѣкаква работа.

Колко добре щѣше да бжде, да бѣше търсѣлъ Лейба поне до пристигането на тази хора! . . . Но той вече нѣкде е сега Георги . . .

Въ вечера че това бѣше стѣдено, въ ума на обезумѣлия отъ трескъ човѣкъ, се възпроизвеждаше добре впечатлението отъ фигурата на Георги, отъ неговото движение, желайки да каже нѣщо отъ името си и отъ неговитѣ защищающи думи. Какъ се пробуждаше тѣй живо този споменъ?

Бѣше Велика сжбота.

Горе на хълма, отъ къмъ отдалеченото на около два километра село между блатата, се чуваха първитѣ камбани . . . А тѣй чудно се чуя когато сж тръскавъ! Тъ много силно, ту никакъ се не чуя... Нощьта както винаги, бѣше нощьта на възкресението: изпълнена обѣщанието на Георги . . .

„ Но може да сж го хванали до сега. “

. . . Както и да е, Лейба ще стои въ Поденъ до идущия срѣдъ. Съ неговия капиталъ може да се захване хубава търговия въ Йонъ . . . Въ града Лейба ще бжде здравъ, ще стои далеко до комисията . . . ще черпи всѣкога, разсѣдна, стражаря . . . Който нѣкога добре, добре с пазенъ . . .

Въ такъвъ голѣмъ градъ, всѣкимъ е страно и свѣтло, не тъмно и тихо, както въ самотната Поденска долина. Има едно хиляда души въ Йонъ—тъмъ на кюшето, колко хубаво нѣщо за доякнѣ!—хиляда, въ който цѣла нощь се пѣе. Какъвъ шумъ и веселъ животъ! Тамъ ще намѣришъ въ ной да е часъ на деня и нощьта комисаря и другия пореща.*)

Какво ти трѣбва да си бѣгашъ гавата тукъ, където, особено всрѣдъ жадѣволожената лѣнива гешефта постоянно скада? . . .

„ Лейба“ вика Сура отъ вжтре-„пристигата дѣлжината, чуатъ се пѣлтчета.“

Поденския долъ е затворенъ отъ всички страни котловина, обкржжена съ горести хълмове. Къмъ кюшата, по-надълбочена страна се образуватъ, отъ потоцитѣ, които извиратъ изъ подъ хълмоветѣ, дълбо-

*) Подписателя вара.

на убиеца, като бяде братовъ другаде на мѣстожителство.

Въ насъ сѫщо така преди седмица бѣ пуснатъ отъ затвора Христо Папа Трайковъ. Той преди три месеци уби въ село Кемеиръ жителя на селото Мехмедъ Алишъ, само защото му оспоряваль правото да бяде кметски заместникъ въ селото убийството извърши въ кафенето предъ очитѣ на мнозина. Престоя той въ затвора три месеци и мѣстния окръженъ сждъ на мира, че Христо Папа Трайковъ можe да се пусне на свобода и постановява срещу 3000 лей парична гаранция да бяде освободенъ.

И видѣхме го ние да се движи свободно изъ улицитѣ на града.

Отишелъ си е той и въ село, и какъ ли сѫ го срещнали осиротелитѣ деца, овдовѣлата жена и близкитѣ родини на убития? И какъ проститѣ селяци ще примиратъ въ своя простичъкъ, но здравъ разумъ извършеното престѫпление съ възвърнатата свобода? Не се ли страхуватъ онѣзи, които вършатъ това, че ще се разруши и въ душитѣ на непокварениятъ селяци едно сѫществено условие за правовия редъ въ страната — почитането и подчинението на законитѣ?

Не питамъ защо не се освободятъ мнозина българи, които не месеци, а години лежатъ въ предварителенъ затворъ безъ никакви доказателства за извършено престѫпление. Напомнямъ само за многото мѫченици въ затвора, по отношение на които не се прилага мѣрката каквато е за Патоки и Папа Трайковъ

Юрютъ

Единъ успѣхъ

На 31 януарий т. г. въ града ни се извърши изборъ за еврайски съветъ и църковни настоятели. При тѣзи избори за пръвъ пѫть българитѣ отъ града излазатъ обединени и гласуваха за общия листа, който и победи. Не знаемъ, кои сѫ избранитѣ, и отъ кое течение сѫ? Важното е, че въ този изборъ не взеха участие хората, които смѣтатъ църквата за учреждение, което нѣма никакво значение за живота и помощъта на хората и за това изборa за уредници на църковнитѣ работи можe да мине и безъ тѣхъ. И добре сториха, защото тѣхното отсѫствие даде възможность на българитѣ бързо да се съгласятъ за лицата, които могатъ да бѫдатъ избрани и да се явятъ на изборa съгласни и единодушни, та да могатъ да отбележатъ такъвъ голѣмъ успѣхъ. Нека добре преценятъ този фактъ онѣзи, които много говорятъ за единството на българитѣ, а не могатъ да се отдѣлятъ отъ хората, които единствени внасятъ смутъ и раздори при всички начинания на българитѣ.

Другъ фактъ, при този изборъ, когото сѫщо така искаме да отбележимъ е, че българитѣ не се възползуваха отъ своето болшинство за да впишатъ въ бюлетинитѣ и избератъ само българи, а пропорционално числото на сѫществуващитѣ ромъци избраха и толкова настоятели ромъци. Добре би било при всички други случаи на избори и за други учреждения да се запази принципа за пропорционалното представителство, на народноститѣ. Съ този принципъ мнозина биха могли да се помирятъ мнозина отъ партайнитѣ водители, но единодушието и сплотеностьта на българитѣ биха го налагали при всички случаи.

Нека онова, което направиха българитѣ миналата недѣля при изборa на църковни настоятели бяде едно добро начало.

Енориашъ

МЕЖДУНАРОДНИ ВЪПРОСИ

Японо-Китайскиятъ конфликтъ

Японо-китайскиятъ конфликтъ виси като мечъ надъ главитѣ на тредняцитѣ на свѣта. Безъ формално обявена война сражението между двѣ страни продължаватъ, въпреки подписанитѣ вече и взаимнитѣ решения на съвета при Обща Народитѣ. Японцитѣ бомбардиратъ войски, и бомбардиратъ гр. Нанкинъ, сегашното седалище на правителството. Изпращатъ войски въ Шанхай и умиротворителитѣ и англичанитѣ.

Конференцията за обезоръжаването

Тя започна заседанията си днесъ, 2 февруарий, слѣдъ 12 годишна подготовка за свикването ѝ. Да се говори за обезоржаване когато една велика сила, Япония, води фактическа война, а други две велики сили, Англия и Америка, нѣждатъ застрашени отъ това интересатѣ си, несъмѣстимо, но конференцията е свикана и ще се говори и разисква проекта изработенъ при по спокойни времена.

Конференцията за репарациитѣ

Тя не се състои на 25 януарий, защото участвующитѣ не можаха да се споразумѣятъ предварително изъ тоя, какво тамъ публично трѣбваше да решатъ. Германската конференъ на дългови въпроси отложено неопредѣлено. Репарационния въпросъ остава открытъ и той ще тормози и конференцията за обезоржаването и спокойството на Европа.

Изъ политическия ни животъ

Връщането на м. Арнаутовиу

На 27 януарий той бѣ вече въ Букурещъ идущъ отъ Лондонъ. Очакванъ бѣ съ известна нетърпѣливость отъ единитѣ до правителството. Промѣненъ къмъ небетата, спадала въ негово отсѫтствие и безъ предварителното му съгласие, можеше още въ първитѣ дни да редятъ едно потрошно вече разногласие между фактическия диктаторъ на правителството и турятъ край на смѫтеглуването му. Основателно го чакаше съ надеждата, че подъ влиянието на западно европейскитѣ дни културни приятелства, той ще отбѣгне разлебятата на правителствената формация и завръщането му ще бѫде начало на най-малко на една голѣма реконструкция.

М-ръ Арнаутовиу се дойде, пое управлението на министерствата си, даде свой отчетъ на колегатѣ си и всичко пое по отдавнашния си пѫть. Надеждитѣ и пророкуванията не се оправдаха, но все пакъ правителствената кола скърца повече отъ преди.

Законодателнитѣ тѣла

Тѣ започнаха работата си на 1 февруарий безъ нѣкое продължение на дългата вакация, за никакво говорене напоследъкъ.

По решение на министерскиятъ съветъ ще бѫдатъ разгледани и гласувани: законъ за пѫтищата, законъ за конвертиране на земледѣлскитѣ задължения, законъ за нефтитѣ, законъ за монопола на алкохола, законъ за реорганизация на авиацията, законъ за преустройство на индустрията.

Държавнитѣ финанси

Въ отговоръ на интерпелацията на Г-на Д. Г. Николаидеску по решението на министерския съветъ за намаление на лесноститѣ, направена още въ първото заседание на камарата, м-ръ на финансиитѣ, г-нъ Арнаутовиу е заявилъ: „Откато съмъ се завърналъ изучавамъ постѫпленията презъ м. Януарий. Нѣмайте да вѣрвате, че данъцитѣ не се инкасиратъ, мога да ви заявя, че презъ януарий сж инкасирани 90 на сто отъ следващитѣ се за месеца данъци и все пакъ държавнитѣ постѫпления сж много намалени. Защо? Защото непрѣкитѣ данъци не даватъ нищо. При тази скромната имотъ нѣмъ съ какво да можемъ стоя; предитѣ въ странство нѣмъ, митницитѣ не даватъ вече приходи, гербовитѣ марки не даватъ вече приходи. cifra de afaceri ме кара вече приходи".

Читателю, платили абонамента за вестника, ако не си сторимъ това въ най късо време.

на бита, върху които се надвиват като чепки, гостъльо на трупи. Между бантетата и сеперата, по задната часть, къдѣто на дно е мѣста клетъ на Лейба вдѣлан и нисъ, скрит, скромно едно малко прозорче, при всичко отвлата и важно за видѣтъ и знаятъ ся дома си добре изправено.

При гласътъ на Сура Лейба стана тежко отъ своя скромѣйки га и изправи клетъ чадорче, тъй като дълго нѣмъ хранилъ, на сетнѣ, вземайки движенията „Нѣма го, сигурно ти се е“ . . . отговори той на безбрѣтнитѣ и сяда долу.

Много измѣчанъ, човѣка си кръстата ридитѣ на масата и намѣсти върху тѣхъ главата си, която сякаш гори. При топлината на просѣтното сѣнце, което бѣше почнало да вгорѣлява повърхностьта на бадема, една пчелица пѫта обикаля перитѣ на човѣка и мисълта нѣма да се отдѣля по врѣтенето на божето съ нѣкое, по рѣдко и все по-рѣдко, смачкайки постепенно формитѣ и цвѣтоветѣ на предметитѣ . . . Георги . . . Вощата на въскресението . . . разбойникъ . . . Лигъ . . . кръчма средъ градъ . . . весело дюкянче, което отваа добре . . . здравето . . .

И недрѣма . . .

. . . Сура отдавна отсѫствува съ детето отъ кѫщи. Лейба излазя средъ хрътета на двореното, да гледа пѫтя, по който тя стяда. Изъ голѣмата улица имъ жива дежавие, непрекѫсното търкане на колелета съпровождано отъ ритмичъ шумъ на подкови по дъсчения асфалтъ.

Изведнажъ, обаче, движението спира и отъ нѣмъ Кошу*) се задава тѣлна кола, която разклатва и важатъ, много разнасъчения. Сѣкашъ тѣлата предружава нѣкого: военна, стража и разнообразна суѣта; но всичко проворно на жищитѣ, по всичко хрътта на двореното се бъркатъ любопитни врѣтели.

„Ахъ!“ мисли Лейба „пакъ сж хванали нѣкой разбойникъ!“

Шестрието се приближава. Сура се отдѣли отъ тѣлата и се качи при Лейба по стѫпалата на врѣмата.

*) Градина въ Янъ. Б. Пр.

та.

—Какво има, Сура? попита Лейба.

—Единъ лудъ, интернанъ отъ Гюмя.

—Да интернирамъ дюкяна, че да се хвърля върху насъ.

—Наредбата е добра, но по предъ бѣха по интернала. Бя се съ всички войници . . . Единъ евреинъ, когото единъ влобенъ гой*) бѣлѣза върху лудия, той ухапа по лицето.

Лейба отъ стѫпалата вижда добре, отъ едно стѫпало по долу гледа Сура съ детето въ ржка.

Това е нѣкакъвъ евреинъ лудъ човѣкъ, когото държатъ по двама души отъ всѣка страна; конвоитѣ му сж тѣсно свързани единъ за другъ съ здравъ ремикъ. Човѣкъ съ всѣкакъвъ осанка; глава на бикъ, черна и разрошена коса, мустаци остри и гъсти. Презъ разкѫсената му отъ борба риза се виждатъ широкитѣ му гърди, покрити, като главата му съ дълги косми; той е боенъ, устата му е разкървавена и нѣкои отъ пакъ косметѣ, които бѣ изтръгналъ съ ямбе отъ брадата на евреина.

Всичко се спрѣва . . . Защо?

Стражаритѣ отварзатъ ржцетѣ на лудия. Тѣлата се тогаз на страна и права широко мѣсто назадъ му. Лудия, изтрезва очитѣ си и спира горещитѣ си погледи на вратата на Лейба; сѣщата съ жива, вселява се стремглаво по вратѣ стѫпала и за мигъ, хванайки съ двѣта си ржка главата на детето, я въ дѣлата тѣй на Сура, удря я единъ другъ съ такава сила, че я смѣва като двѣ розови нѣща . . .

Единъ шумъ се чу, единъ трѣсъкъ, който съ нищо не можа да се сравни, при ударянето на двѣта черепа единъ о другъ.

Лейба, въ свѣтото сѫрце като човѣкъ, който пада отъ незамѣрима височина вика да извика:

„Цѣлъ свѣтъ, не сегаша жертва, на единъ лудъ човѣкъ!“

Но нѣмящъ гласъ не се подчини на волята.

. . . . . .

Следва

*) Епитетъ, което евреитѣ даватъ на християнитѣ. Въ него има презрителенъ нюансъ.